

Viðtal

Þjálfari verður til

EFTIR ERFIÐA BYRJUN Á FERLINUM ER RAFAEL BENÍTEZ ORÐINN EINN SIG-URS/ELASTI KNATTSPYRNUSTJÓRI EVRÓPU. KNATTSPYRNUSTJÓRNUN HEILLADI HANN FRÁ UPPHAFI OG SPÁNVERJINN HEFUR STUNDAÐ STÍFAR RANNSÓKNIR OG NÁLGAST KNATTSPYRNU EINS OG VÍSINDI, EINS OG FRAM KEMUR Í SAMTALI VIÐ SUNNUDAGSBLAÐ MORGUNBLAÐSINS.

Arthur Renard info@arthurrenard.nl

Nákvæmlega tutugu árum eftir að hann yfirgaf Santiago Bernabéu til að reyna fyrir sér sem aðalþjálfari er Rafael Benítez kominn aftur þangað sem ferillinn hófst, 55 ára að aldri. Hann ólst upp í akademíunni hjá Real Madrid og stýrði í framhaldinu nokkrum af yngri liðum félagsins og hlýtur því að líða eins og hann hafi farið heilhring. Síðustu tutugu árin hefur hann aflað sér reynslu annars staðar og reynst sigursæll knattspyrnustjóri félaga á borð við Valencia, Liverpool og Chelsea, þar sem hann hefur unnið nokkra lands- og Evróputitla. Aðferðir hans hafa löngu sannað sig enda eru stóru titlarnir orðnir tólf í það heila.

Varð snemma staðráðinn í að verða knattspyrnustjóri. Prettán ára gömlum var honum boðið að efa í akademíunni hjá Real Madrid. Enda þótt hann seli að sjálfsgöðu þann draum í brjósti að verða atvinnumaður í greininni sjálfur var hann strax byrjaður að nota hæfileika sína til að kryfja leikinn taktískt. Hann var vanur að skrifa athugasemdir sínar í litla mínisbökk, þar á meðal ráð til handa samegrymjunum sínum. Hann kynnti sér fleiri hlíðar leiksins í háskóla, þar sem hann lagði stund á nám í íþróttaræðum. Þar öðlaðist hann líka reynslu sem hjálafari.

Ekkert óviðkomandi
„Ég lék með háskólaliðinu en var þjálfari þess um leið. Ekkert var mér með öðrum orðum óviðkomandi, sem þýddi að ég lærði að greina knattspyrnu á ýmsa vegu.“

Á sama tíma stjórnaði hann líka liði í hverfinu heima í Madrid. Eftir að hann lauk prófi vann Benítez sem íþróttakennari við hina ýmsu skóla og öðlaðist þannig aukna reynslu sem þjálfari. „Ég var að kenna börnum og skipuleggja keppni. Ég var alltaf að stjórna fólki og liðum.“

Sjálfur fór hann aldrei á flug sem leikmaður, að hluta til vegna hnémisla sem hann varð fyrir á háskólamáti í Mexíkó árið 1979. Hann náði sér aldrei að fullu og eftir að hafa leikið í nokkur ár fyrir neðrieldarliðin Parla og Linares neyddist hann til að leggja skóna á hilluna 26 ára gamall.

Skömmu síðar hóf hann störf sem tæknilegur stjórnandi við nokkrar líkamsræktarstöðvar og bauðst um líkt leyti starf sem hjálafari í unglingaakademíu Real Madrid. Þar tók hann hröðum framförum, þökk sé aðstöðunni og fólkinu í kringum hann.

„Ég lærði margt af göðum og reyndum hjálfurum. Þetta var þegar „Gammakvintettinn“ frægi var á staðnum, Emilio Butragueño, Michel, Manolo Sanchez, Martín Vázquez og Miguel Pardeza. Ég fylgdist grantt með þeim og æfði meira að segja og spilaði með sumum þeirra, svo sem Butragueño og Michel.“

Það var ekki bara hans eigið félag sem hafði áhrif á hugmyndafræði Benítez. Hann hafði dád Franz Beckenbauer sem leikmann en þótti mikið til ólíkra hjálfara í Evrópu koma. „Arrigo Sacchi var líklega í mestu upphaldi, ég hafði mikið yndi af AC Milan-liðinu hans. En ég heillaðist líka af Barcelona-liðinu hans Johans Crujffs, sem lék í hollenskum anda. Hann kom með 3-4-3-kerfið til Spánar. Seinna fylgdist ég líka grantt með Ajax þegar liðið varð Evrópu meistari undir stjórn Louis van Gaal og fleiri hollenskum liðum. Í hjálfun minni studdist ég við margar æfingar sem þessir hjálfarar notuðu. Þetta snerist mikið um að halda boltanum og halda stöðum.“

Á æfingu í brúðkaupsferðinni
Benítez lærði mikið á því að heimskegja hin ýmsu félög erlendis og kynna sér aðferðir þeirra. „Ég ferðaðist um Spán, Frakkland, Ítalíu, England, Holland og jafnvel Bandaríkinn til að fylgjast með því hvað ólíkir hjálfarar voru að gera.“ Hann minnst einnar ferðar sérstaklega, við mjög sérstök skilyrði. „Við hjónin vorum á brúðkaupsferð í Evrópu. Ein af borgunum sem við heimsóttum var Amst-

Létt var yfir Rafael Benítez á blaðamannafundi eftir að hann tók við Real Madrid.

AP

Steven Gerrard, fyrirliði Liverpool, og Rafael Benítez með Evrópubikarinn kvöldið ótrúlega í Istanbul 2005. „Stevie er svo ótrúlega góður að ég var alltaf að reyna að ýta honum aðeins lengra.“

erdam og mig langaði að líta inn á æfingu hjá Ajax. Frúin var ekkert sérstaklega glöð með þá ráðstöfun en þar sem við höfðum farið á safn fyrr um daginn lét hún til leiðast. Meðan á þessari ferð stóð leyfði hún mér að fara á fleiri æfingar hjá knattspyrnuliðum enda var ferðin með miklu menningarváfi líka. Hún er mjög almennileg hvað þetta varðar, sem kom sér vel þarna, ég lærði heilan helling.“

Eitt af því sem Benítez komst á snóðir í Amsterdam var TIPS-likanið (tækní, imsmæi, persónuleiki, snerpa) sem var í notkun í akademíunni hjá Ajax. Síðan fór hann heim og greindi leiki liðsins á myndböndum út frá téðu líkani. Þá Amsterdam lá leið þeirra hjóna til Rómur og þaðan til Toscana, þar sem hann heilsaði upp á Adriano Bacconi, sem hafði ásamt hjálfaranum Mircea Lucescu þróað tölvuforrit sem gat séð hjálfara fyrir gögnum og myndefni í búningsklefanum í leikhléi. Benítez, sem er forvitinn að eðlifari, sá í hendi sér að þetta gæti hann nýtt sér. Allar götur síðan hafa mörg fótboltaforrit verið hluti af vopnabúri hans.

Líklega lærði hann mest á Ítalíu, landi sem kann sína taktík upp á tíu. Hann heimsótti höfuðstöðvar ítalska knattspyrnusambandsins í Coverciano nokkrum sinnum, þar sem landsliðið æfði undir stjórn Sacchis. „Ég punktaði hjá mér og eftir æfingar spjallaði ég við

Sacchi og spurði hann í þaula um aðferðir hans.“

Benítez stakk einnig við stafni hjá AC Milan meðan Fabio Capello var þjálfari þar. Hann átti hvort ed er reglulega leið til Ítalíu til að fylgjast með yngri liðum Real Madrid á alls kyns mótum.

Tók upp á tvö tæki
Reynslan frá útöldum átti þátt í að móta hann, auk þess sem hann jók við þekkingu sína með því að sökkva sér í bækur, tímarit og myndbönd. Frá unga aldri myndritaði hann ýmsa leiki. „Ég byrjaði í Beta-kerfinu áður en ég fékk mér VHS og notaði þá gjarnan tvö tæki í einu. Með öðru tækinu tók ég upp allar leikinn en valda kafla með hinu sem ég sýndi leikmönnum mínum síðan í fræðsluskyni. Þegar við ferðumst milli staða í rútu var upplagt að sýna leikmönnum þetta efni og myndefni í búningsklefanum í leikhléi. Benítez, sem er forvitinn að eðlifari, sá í hendi sér að þetta gæti hann nýtt sér. Allar götur síðan hafa mörg fótboltaforrit verið hluti af vopnabúri hans.

Líklega lærði hann mest á Ítalíu, landi sem kann sína taktík upp á tíu. Hann heimsótti höfuðstöðvar ítalska knattspyrnusambandsins í Coverciano nokkrum sinnum, þar sem landsliðið æfði undir stjórn Sacchis. „Ég punktaði hjá mér og eftir æfingar spjallaði ég við

mennilegt tækifæri, þar sem þeim fannst ég ekki næglega reyndur. Það var svekkjandi. Eflaust hefur einhverjum fundist ég vera að standa mig illa en það er ekki rétt, aðstaður voru bara erfðar,“ segir hann.

Maður lærir inn á fólk
Þrátt fyrir að gæfi á bátinn lærði hann sitt-hvað. „Ég byrjaði að greina hlutina á sumrin hátt. Hjá Real Madrid var ég vanur að vera með bestu leikmennina og berjast um titlana. Fari maður til annars félags, með annan stjórnarformann og annað upplegg, er hver-efnið allt annað. Þá kemst maður að því hvað sagt er við mann nái maður ekki tilhlyðilegum árangri. Maður lærir inn á fólk og áttar sig á því hvað þarf að passa næst.“
Til allrar hamingju fékk Benítez fjótt þrjú tækifærið. Extremadura, félagið frá Al-mendralejo sem nú hefur lagt upp laupana, setti sig í samband við hann eftir að liðið féll úr efstu deildinni. Það var enn eitt erfitt verkefni – félagið þurfti að selja bestu menn sína vegna fjárhagserfðileika – en Benítez tókst eigi að sýður að koma liðinu strax upp aftur. Enda þótt Extremadura félli úr Primera División árið eftir hafði Benítez sann-fært sjálfan sig og aðra. Hann væri á rétttri hillu.

Ári síðar réði Tenerife hann í sama augna-miði, að koma liðinu upp í efstu deild. Og aft-ur gekk rófan. Það varó til þess að Valencia vildi fá Benítez til að leysa af hólmni hinn sig-ursæla Héctor Cúper, sem hafði farið með lið-ið í tvo úrslitaleiki í Meistaradeild Evrópu í

ákvæðinn hátt fyrir mik- ilvægan útileik gegn Ju- ventus í Meistaradeild-inni en breytti uppstillingunni síðan eft-ir fáeinir mínútur. „Þetta var gert til að koma þeim úr jafnvægi. Á Ítalíu er andstæðing-urinn skoðaður niður í kjöllinn og fyrir þennan leik sagði ég: Strákar, við byrjum með fjóra í öftustu línu en eftir tvær til þrjár mínútur þegar þeir hafa lagað sig að því kerfi fjögjum við í fimm.“

Bragðið heppnaðist, þar sem Liverpool tókst að hanga á 0:0-jafnleli sem dugði liðinu þar sem það hafði unnið heimaleikinn 2:1. Eftir að hafa lagt Chelsea í undanúrslitum fór Liverpool í sjálfan úrslitaleikinn í Istanbul og vann þar sögufrægan sigur á AC Milan, eftir að hafa verið 3:0 undir í leikhléi. Hálfleiks-ræða Benítez og taktískar breytingar áttu sinn þátt í þeirri endurkomu, 3:3. Liverpool vann síðan leikinn í vítaspyrnukeppni. Eðli málsins samkvæmt litur Benítez enn á þetta kvöld sem hápunktinn á ferli sínum. Skömmu eftir að lokalaufitið gall var hann samt farinn að leggja drög að næsta tímabili um borð í flugvélinni heim til Liverpool.

Pannig er Benítez vel lýst, manni sem vill alltaf gera betur í dag en í gær. Steven Ger-rard lét einu sinni hafa eftir sér – eftir nokkur tímabil – að hann væri ennþá að biða eftir hóli frá Benítez eftir leik. Þjálfarinn heldur því raunar fram að hann hafi hælt leikmann-inum en takmark hans sé einfaldlega að ná því besta tíu úr mönnum. „Stevie er svo ótrú-lega góður að ég var alltaf að reyna að ýta honum aðeins lengra. Þegar við unnum Meist-aradeildina 2005 sagði hann við mig: „Núna þarftu að gera mig að besta miðjumanni í heimi!“ Þannig unnum við, vorum alltaf að reyna að bæta okkur. Maður þarf alltaf að biðja um meira, knattspyrnustjóri getur ald-ri verið saddur, hann verður alltaf að vilja gera líðið sitt ennþá betra.“

Mikill skákáhugamaður
Benítez var orðin frægur fyrir svæðisvöldum og að rótera leikmönnum og naut virðingar víðs vegar um Evrópu fyrir ferska nálgun sína og gott ávara fyrir smáatriðum. Leik-menn hældu honum á hvert reipi fyrir að undirbúa leiki af kostgæfni, hann var sagður vita allt um andstæðinginn.

Stil hans var oftan en ekki líkt við skák, sem er vel að merka íþrótt sem hann hefur lagt stund á frá blautu barnsbeini. Meðan við sitjum að spjalli dregur Benítez fram símann sinn til að sýna mér skákapp sem hann grípur í annað veiðið. „Erfðileika-stuðullinn er hér en ég er alveg kolómögu-legur,“ segir hann hlæg-andi. Hann kveðst hafa verið

AFP

Rafael Benítez ásamt Florentino Pérez, forseta Real Madrid, þegar hann tók við liðinu á dögnum.

horft á knattspyrnu. Hann nýtir hverja stund sem hann hefur aflögu til að horfa á og greina leiki. „Þegar dóttir mín, Claudia, var litil notaði ég tímann meðan ég var að gefa henni pelann klukkan eitt eða fjögur á nótt-urni til að horfa á leiki á myndbandi.“

Aðferðir Benítez virkuðu vel í akademíunni hjá Real Madrid. Hann vann deildina einu sinni og bikarinn tvisvar á þremur árum með 19 ára liðinu. Í framhaldinu var hann ráðinn knatt-spyrnustjóri Castilla CF, b-líðs Real Madrid, sem lék í annarrí deild. Það tímabil, 1993-94, aðstoðaði Benítez meira að segja Vicente del Bosque með aðallíðið um skeið. Eftir að hafa stýrt varaliðinu í eitt ár til viðbótar fannst Benítez tímabært að reyna fyrir sér sem aðalþjálfari. En eins og fram hefur komið gekk illa hjá bæði Real Valladolid og Osas-una, þar sem hvorugt félag hafði þol-innæði gagnvart hinum unga þjálf-aranum eftir leiki. Allt myndefni og upplýs-ingar á tölvunni hans Benítez er afrakstur endalausra klukkustunda sem hann hefur

AFP

betri skákmaður þegar hann var yngri. „Peg-ar ég var tólf til fimmtán ára las ég mikið af skákbókum og greindi fjölmargar byrjanir. Þetta var meðan Bóris Spasski og Anatólí Karpov voru upp á sitt besta.“

Eftir þetta tefldi Benítez minna, þar sem hann var upptekinn við annað, en áhuginn hefur alltaf verið fyrir hendi. „Ég hef ekki mikinn tíma til að tefla í dag en á sumrin skipuleggjum við mót með vinum heima á Spáni. Ef ég man rétt gleimdu Spasski og Karpov yfirleitt á sumrin líka. Ég man eftir að hafa tekið þátt í skák eitt sumarið sem stóð í fjórar klukkustundir ...“

Skák og knattspyrna eru um margt líkar greinar, nota þarf svæði vel, klekkja á and-stæðingnum og ná valdi á miðju vallarins eða borðsins. Báðar greinar kalla á yfirsýn. Um það erum við Benítez sammála. „Já, hugga þarf fram í tímann. Góður skákmaður sér all-taf nokkra leiki fram í tímann. Sama gildir um fótboltann. Einu sinni var ég að horfa á leik í sjónvarpinu með konunni minni og spáði fyrir um hvað myndi gerast. „Hvernig veistu?“ hnussaði í henni. Reynsla, mín kæra, reynsla, svaraði ég. Við getum horft á sama leikinn en sjáum ekki endilega það sama.“

Krókur á móti bragði
Sem knattspyrnustjóri reynir Benítez ávallt að hugga nokkra leiki fram í tímann, jafnvel áður en flautað er til leiks, og bryddar jafnvel vildi fá Benítez til að leysa af hólmni hinn sig-ursæla Héctor Cúper, sem hafði farið með lið-ið í tvo úrslitaleiki í Meistaradeild Evrópu í

✦ *„Ég byrjaði í Beta-kerfinu áður en ég fékk mér VHS og notaði þá gjarnan tvö tæki í einu. Með öðru tækinu tók ég upp allan leikinn en valda kafla með hinu sem ég sýndi leikmönnum mínum.“*

ákvæðinn hátt fyrir mik- ilvægan útileik gegn Ju- ventus í Meistaradeild-inni en breytti uppstillingunni síðan eft-ir fáeinir mínútur. „Þetta var gert til að koma þeim úr jafnvægi. Á Ítalíu er andstæðing-urinn skoðaður niður í kjöllinn og fyrir þennan leik sagði ég: Strákar, við byrjum með fjóra í öftustu línu en eftir tvær til þrjár mínútur þegar þeir hafa lagað sig að því kerfi fjögjum við í fimm.“

Bragðið heppnaðist, þar sem Liverpool tókst að hanga á 0:0-jafnleli sem dugði liðinu þar sem það hafði unnið heimaleikinn 2:1. Eftir að hafa lagt Chelsea í undanúrslitum fór Liverpool í sjálfan úrslitaleikinn í Istanbul og vann þar sögufrægan sigur á AC Milan, eftir að hafa verið 3:0 undir í leikhléi. Hálfleiks-ræða Benítez og taktískar breytingar áttu sinn þátt í þeirri endurkomu, 3:3. Liverpool vann síðan leikinn í vítaspyrnukeppni. Eðli málsins samkvæmt litur Benítez enn á þetta kvöld sem hápunktinn á ferli sínum. Skömmu eftir að lokalaufitið gall var hann samt farinn að leggja drög að næsta tímabili um borð í flugvélinni heim til Liverpool.

Pannig er Benítez vel lýst, manni sem vill alltaf gera betur í dag en í gær. Steven Ger-rard lét einu sinni hafa eftir sér – eftir nokkur tímabil – að hann væri ennþá að biða eftir hóli frá Benítez eftir leik. Þjálfarinn heldur því raunar fram að hann hafi hælt leikmann-inum en takmark hans sé einfaldlega að ná því besta tíu úr mönnum. „Stevie er svo ótrú-lega góður að ég var alltaf að reyna að ýta honum aðeins lengra. Þegar við unnum Meist-aradeildina 2005 sagði hann við mig: „Núna þarftu að gera mig að besta miðjumanni í heimi!“ Þannig unnum við, vorum alltaf að reyna að bæta okkur. Maður þarf alltaf að biðja um meira, knattspyrnustjóri getur ald-ri verið saddur, hann verður alltaf að vilja gera líðið sitt ennþá betra.“

Alltaf að stefna herra
Hann minnst þess hvernig hann tamdi sér þetta viðhorf ungar að árum. „Þetta lærði ég hjá Real Madrid, að ljúka keppni í efsta sæti og vera besta liðið, en stefna samt að því að bæta sig. Hjá Liverpool sagði ég mönnum að þetta snerist ekki eingöngu um að vinna og vera glaður, til dæmis 2:0. Máski hefðum við

getað unnið 4:0. Þegar rýnt er í árin mín hjá Liverpool kemur í ljós að við unnum fjóra titla og komumst í þrjá úrslitaleiki að auki. Okkur gekk vel, án þess að hafa bjargir til þess.“

Benítez er þeirrar skoðunar að tími hans hjá Liverpool hefði getað boríð enn meiri ávöxt hefði hann haft meira fé til ráðstöfunar til leikmannakaupa. Þetta leiddi til ágreinings við stjórn félagsins og á endanum skildu leiðir árið 2010. Sama var uppi á teningnum hjá Internazionale á Ítalíu, þangað sem hann fór frá Liverpool og staldráði stutt við.

„Þegar ég kom til Milanó lofaði forseti fé-lagsins mér nokkrum leikmönnum en enginn var keyptur. Ég sá í hendi mér að án nýrra leikmanna yrði erfitt að vinna titla. Við vorum með fimmtán leikmenn sem komnir voru yfir þrjúgt.“

Nokkrum dögum eftir að hafa unnið heims-meistarakeppni félagsliða yfirgaf Benítez Inter en þá hafði hann þegar skoará opinberlega á stjórnarformann félagsins að stýðja við bak-ið á sér í næsta félagaskiptaglugga.

Eftir þetta stutta tímabil á Ítalíu lék Benítez ekkert á. „Ég var með tilbúið frá alls kyns fé-lögum en ekkert af þeim hentaði mér. Ég var leynt og ljóst að biða eftir stórlíði, til að geta barist um titla.“

Sú bið stóð í næstum tvö ár. Í millitíðinni hannaði Benítez sinn eigin hugbúnað fyrir knattspyrnustjóra, Global Coach, sem gerir mönnum kleift að skapa, geyma og kalla upp taktík stafrænt.

Leið vel á Stamford Bridge
Í nóvember 2012 sneri hann aftur til starfa, skrifaði undir skammttímásamning við Chelsea. „Á þeim tíma leit ég á það starf sem tækifæri. Ég var með annað tilbúið í hönd-unum frá öðru landi en það dróst þar sem það lið var ennþá með knattspyrnustjóra. Þá kom Chelsea inn í myndina og Roman Abramovitsj tjáði mér hverju hann væri að leita eftir. Við töluðum einu sinni eða tvisvar saman og síðan byrjaði ég að vinna með Chelsea.“

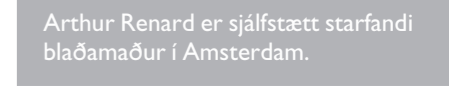
Þetta gekk vel, Chelsea vann Evrópudeild-ina undir stjórn Benítez og hafnaði í þrjú tita sæti í deildinni. Samt sem áður stóð sumir stuðningsmenn Chelsea aldrei með honum – tengdu hann ennþá við Liverpool – og létu óánægju sína jafnvel opinberlega í ljósi. Eigi að síður segir Benítez sér hafa liðið vel á Stamford Bridge. „Ég fullyrði að þetta var góður tími, mun betri en fólk heldur, vegna þess að starfsfólk félagsins var frábært, eins leikmennirnir. Ég átti ekki í vandræðum með að vinna með nokkrum manni þarna. Abramo-vitsj hefur líka alltaf reynst mér vel. Ég veit að sumir áhgangendur voru ósáttir en ég hafði verk að vinna, að skila því sem ætlast var til.“

Formaðurinn stóð við orð sín
Benítez vissi að samningurinn yrði ekki fram-lengdur um vorið og gat því hlustað á tilbúið frá öðrum félögum. Aurelio di Laurentis, stjórnarformaður Napoli, kom til Lundúna til að kynna honum áform sín. Spánverjinn hreifist af því sem hann hafði fram að færa en di Laurentis lýsti meðal annars áhuga sínum á því að kaupa leikmenn á borð við Gonzalo Higuain. Benítez lagði líka aftur í Serie A eftir að hafa aðeins stundað við í hálf ár hjá Inter.

Hann kveðst frá upphafi hafa haft góða til-finningu fyrir Napoli. „Þetta var öðruvísi en oft áður. Stjórnarformaðurinn kom til mín og stóð síðan við orð sín. Eftir það vorum við á sömu blaðsíðu.“

Benítez vann Ítalíska bikarinn og ofurbikar-inn á Ítalíu, þar er leikinn milli deildar-meistaranna og bikarmeistaranna.

Nú vonast Benítez eftir að láta kynn fylgja kvíði hjá Real Madrid og mun leggja allt í söluvar til að færa félaginu bikarana sem hann hefur unnið áður. Eftir tveggja áratuga streif hjá öðrum félögum snýr hann aftur heim reynslunni ríkari. Reiðubúinn að takast á hendur nýja áskorun á Santiago Bernabéu.

Arthur Renard er sjálfstætt starfandi blaðamaður í Amsterdam.